

**DOCTOR CONSTANTIN ANGELESCU,
PRESIDENT OF THE ROMANIAN ACADEMY OF SCIENCES¹**

Ioan SCURTU*

Abstract. On 29 March 1935, Professor Doctor Constantin Angelescu, distinguished surgeon, minister in several governments ruled by the National Liberal Party, the first ambassador of Romania in Washington (1918), and, for a brief period of time, Chairman of the Council of Ministers (30 December 1933 - 3 January 1934) established the Romanian Academy of Sciences, together with other members of the Romanian Academy – Dragomir Hurmuzescu, Dimitrie Călugăreanu, Ion Borcea, and Ștefan Minovici. Disputed by the Romanian Academy itself, the establishment of the Romanian Academy of Sciences was dismissed by a court of law as „unfounded” and subsequently annulled by King Carol II, on 8 July 1938. Nevertheless, the institution continued to operate under the designation the Romanian Institute of Sciences until 6 November 1940, when, following the adoption of a decree signed by Ion Antonescu and Mihai Antonescu - the then Minister of Justice – the Romanian Institute of Sciences reverts to its previous designation and continues to operate as the Romanian Academy of Sciences. The Journal, the scientific review published by the Romanian Academy of Sciences included a number of valuable scientific articles, with abstracts in French, English, German, and Italian. For 12 years, until 16 November 1947, the Romanian Academy of Sciences, presided over by Dr. C. Angelescu, had published various Comptes Rendus, and in April 1944, a large part of its members signed a Memorandum requesting Ion Antonescu to find a way out from the war against Russia, England, and the United States.

After the establishment of the communist regime, Dr. C. Angelescu, a Liberal Party minister and leader, now deemed „a bourgeois and a reactionary” became the target of the Stalinist regime. His death on 14 September 1948 spared him the nightmare of the Romanian Stalinist prisons, where the military and scientific elite of interwar Romania met its demise. On 9 June 1948, the Romanian Academy of Sciences was taken over by the Romanian Academy, by decree. In 2007, the Academy of Romanian Scientists was established by law, as the rightful successor of the institution founded by Dr. Constantin Angelescu, who was thus honored for his scientific and political merits.

Keywords: Dr. C. Angelescu, Washington, Romanian Academy of Sciences, Romanian Institute of Sciences, King Carol II, Ion Antonescu, Stalinist regime, Romanian Stalinist prisons.

---

¹ For details, see Ioan Scurtu and Ștefan Iancu, *Scurtă istorie a Academiei Oamenilor de Știință din România. 1935 - 2009 (A Brief History of the Academy of Romanian Scientists. 1935 – 2009)*, 2010; Ioan Scurtu and Corneliu Mihail Lungu, *Istoria Academiei de Științe din România. 1935 – 1948 (The History of the Romanian Academy of Sciences. 1935 – 1948)*, volume I, Bucharest, RAO Publishing House, 2014

* Professor, Ph.D., Full Member of the Academy of Romanian Scientists.

DOCTORUL CONSTANTIN ANGELESCU, PREȘEDINTELE ACADEMIEI DE ȘTIINȚE DIN ROMÂNIA¹

Ioan SCURTU*

Rezumat. Doctorul Constantin Angelescu, profesor universitar, eminent chirurg, ministru în mai multe guverne ale Partidului Național Liberal, primul ambasador al României la Washington (1918) și pentru scurt timp președinte al Consiliului de Miniștri (30 decembrie 1933 - 3 ianuarie 1934) fondează la 29 martie 1935, împreună cu alți membri ai Academiei Române – Dragomir Hurmuzescu, Dimitrie Călugăreanu, Ion Borcea și Ștefan Minovici – Academia de Științe din România. Contestată de chiar Academia Română, justiția respinge acțiunea „ca nefondată”, dar este desființată prin decret de regele Carol al II-lea, la 8 iulie 1938. Instituția continuă să ființeze însă sub numele de **Institutul de Științe al României până la 6 noiembrie 1940 când, printr-un decret semnat de Ion Antonescu și de ministrul de justiție, Mihai Antonescu, își reia vechea denumire de Academia de Științe din România.** În revista științifică a acesteia – „*Buletin*” – au fost publicate valoroase comunicări cu rezumate în limbile de circulație ale vremii – franceză, engleză, germană și italiană. Sub egida Academiei de Științe din România, al cărui președinte a fost dr. C. Angelescu vreme de 12 ani, până la 16 noiembrie 1947, s-au publicat volume de „*Comptes-Rendus*” iar numeroși membri ai acesteia au semnat *Memoriul* din aprilie 1944 prin care solicitau lui Ion Antonescu ieșirea României din războiul contra Rusiei, Angliei și Statelor Unite ale Americii.

După instaurarea regimului comunist dr. C. Angelescu, ca ministru și fruntaș liberal, considerat „*burghez și reacționar*” a devenit ținta regimului stalinist. Moartea sa, survenită la 14 septembrie 1948, l-a scutit însă de calvarul închisorilor staliniste române, unde a pierit elita politică, militară și științifică a României interbelice. Prin decretul din 9 iunie 1948 Academia de Științe din România era integrată Academiei Române. Academia Oamenilor de Știință din România, înființată prin lege în 2007, continuatoarea de drept a instituției fondată de dr. Constantin Angelescu, i-a recunoscut calitatea de ctitor al acesteia, omagiindu-i meritele științifice și politice.

Cuvinte cheie: dr. Constantin Angelescu, Washington, Academia de Științe din România, **Institutul de Științe al României**, regele Carol al II-lea, Ion Antonescu, regim stalinist, închisori staliniste în România.

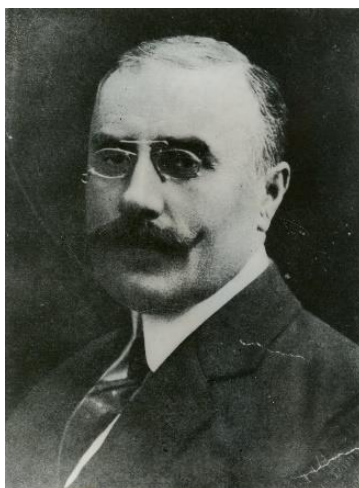
¹ Vezi, pe larg, Ioan Scurtu și Ștefan Iancu, *Scurtă istorie a Academiei Oamenilor de Știință din România. 1935-2009*, București, Editura Academiei Oamenilor de Știință din România, 2010; Ioan Scurtu și Corneliu Mihail Lungu, *Istoria Academiei de Științe din România. 1935 - 1948*, volumul I, București, Editura RAO, 2014.

* Prof. univ. dr., membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România.

After the Great Union of 1918, Romanian science and culture have developed significantly, requiring the joint efforts of various experts to achieve certain key objectives.

Established in 1866, the Romanian Society for Literature, which became the Romanian Academic Society in 1867 and the Romanian Academy in 1879, could not have as members all the great intellectuals of the time, so some of its members thought it would have been a good idea to set the foundations of a new institution, for experts in various scientific fields. Among them, Grigore Antipa was of the opinion that *"more than half of the sciences are not at all represented in the Romanian Academy, which cannot meet all the requirements of modern sciences all by itself"*. In his turn, Petre P. Negulescu was writing about the need to establish, in addition to the Romanian Academy, *"another Academy which could organize our national endeavors in all the varied and numerous fields of universal culture. We could say that this kind of institution is more necessary today than the Romanian Academy itself"*.

The establishment of the Romanian Academy of Sciences was the initiative of several university professors in Bucharest, who met on 3 March 1935 to discuss the practical means whereby the institution could be organized. Christian Musceleanu, one of the participants in the meeting, later wrote: *"The first thought some of us had, when we finally came to the conclusion that the Academy of Sciences should be established without delay, was to approach the one person who has put the development of culture above everything else in this country, Prof. Dr. Angelescu, the current minister of public instruction. This genuine intellectual driven by superior emotions seems to be the most obvious choice as President of the Romanian Academy of Sciences"*.

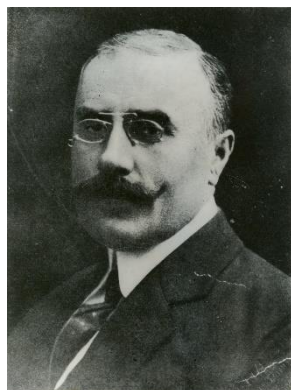

Dr. Constantin Angelescu

După Marea Unire din 1918, știința și cultura din România au cunoscut o puternică dezvoltare, fapt ce a impus coordonarea eforturilor depuse de specialiști pentru realizarea unor obiective prin efortul comun al celor care lucrau în același domeniu.

Societatea Literară Română înființată în 1866, devenită în 1867 *Societatea Academică Română* și în 1879 *Academia Română*, nu putea cuprinde toate marile valori intelectuale, astfel că unii membri ai acesteia apreciau că se impunea crearea unei noi instituții care să reunească specialiști din diferitele domenii ale științei. Astfel, Grigore Antipa afirma că „mai mult de jumătate din științe nu sunt reprezentate în Academia Română care, singură, nu poate să îndeplinească toate cerințele culturii științifice moderne”. La rândul său, Petre P. Negulescu scria că era necesar să se înființeze, alături de Academia Română, „o altă Academie, care să poată juca rolul de organizatoare a muncii noastre naționale, pe toate domeniile, atât de numeroase și de variate ale culturii universale. Am putea zice că o asemenea instituție e mai necesară azi decât Academia Română”.

Inițiativa înființării Academiei de Științe din România a aparținut unor profesori universitari din București, care s-au întrunit în ziua de 3 martie 1935 pentru a discuta modalitățile concrete de realizare a acestei instituții. Christian Musceleanu, unul dintre participanții la acea întrunire, avea să scrie: „Câțiva dintre noi, în momentul când am ajuns la convingerea că înființarea Academiei de Științe trebuie să devină o realitate cât mai neîntârziat, primul nostru gând a fost să ne adresăm celui care a pus mai presus de orice dezvoltarea cât mai temeinică a culturii în toate direcțiile din țara aceasta, domnului profesor dr. Angelescu, actualul ministru al instrucțiunii publice. Omul de înaltă cultură științifică și, în același timp, unul cu sentimente atât de alese a fost predestinat să fie președintele Academiei de Științe din România”.

Dr. Constantin Angelescu

Indeed, dr. Constantin Angelescu, born in 1869, was a highly regarded surgeon, professor at the Faculty of Medicine, and author of several important scientific articles in Romanian and French.

As envoy extraordinary and minister plenipotentiary of Romania in the U.S.A. (1918) and Vice-President of the National Council of Romanian Unity headquartered in Paris (1918- 1919), Dr. Constantin Angelescu had a significant contribution in the process of finding external support for the accomplishment of the Great Union. Since 1923, Dr. Constantin Angelescu had been also the President of the Romanian Athenaeum, a cultural society that was very active at the time. On 4 January 1934, dr. Angelescu joined the Tătărescu government as minister of public instruction, a position he already held before, in the liberal governments of 1918 - 1919, 1922 - 1926, and 1927 - 1928. For a short period of time (30 December 1933 - 3 January 1934), he was also Chairman of the Romanian Council of Ministers.

At the beginning of March 1935, Dr. Constantin Angelescu accepted to be appointed as President of the Romanian Academy of Sciences and immersed himself in the activities of the Academy, with great dedication and professionalism. On 11 March, the *Memorandum of Association* of the Romanian Academy of Sciences was voted and signed by 25 prominent figures at the time, including Dragomir Hurmuzescu, Nicolae Coculescu, Ștefan Minovici, Constantin Kirițescu, Ion Borcea, Alexandru Borza, Eugen Bădărău, and Christian Musceleanu, alongside Dr. Constantin Angelescu himself. On the same occasion, Dr. Constantin Angelescu was appointed President of the Romanian Academy of Sciences.

The *Statute of the Romanian Academy of Sciences* was also adopted and stated the purpose for the establishment of the Academy as “*to contribute, foster, and direct scientific achievements by way of:*

- a) *articles, papers, publications, and exhibitions concerning matters of theoretical and applied sciences;*
- b) *awards granted for valuable scientific work;*
- c) *subsidies awarded to scientific research projects”.*

All the documents were submitted to the Ilfov County Court (also holding jurisdiction over the Municipality of Bucharest), which, on 29 March 1935, admitted the application filed by the Romanian Academy of Sciences and ruled as follows:

“Hereby incorporates the association as a legal entity.

*Rules that the record office should enforce the provisions laid down in art. 16 et seq. of the regulation implementing the law applicable to legal entities”*¹. Consequently, **29 March 1935**, became **the date of the legal establishment of the Romanian Academy of Sciences.**

¹ Central National Historical Archives, Ilfov County Court fonds. Section I, file 1 100/1935

Într-adevăr, dr. Constantin Angelescu, născut în 1869, era un apreciat medic chirurg, profesor la Facultatea de Medicină din cadrul Universității din București, autorul unor importante lucrări de specialitate, publicate în limbile română și franceză.

În calitate de cel dintâi trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al României în SUA (1918) și de vicepreședinte al Consiliului Național al Unității Române cu sediul la Paris (1918 - 1919) dr. Constantin Angelescu a adus o importantă contribuție la obținerea sprijinului extern pentru realizarea Marii Uniri. Dr. Constantin Angelescu era, din 1923, președintele Societății *Ateneul Român*, care desfășura o intensă activitate pe teren cultural. La 4 ianuarie 1934 intrase în guvernul Tătărescu în calitate de ministru al instrucțiunii publice, funcție pe care o mai îndeplinise în timpul guvernărilor liberale din 1918 - 1919, 1922 - 1926, 1927 - 1928. A fost, pentru scurt timp (30 decembrie 1933 - 3 ianuarie 1934) președintele Consiliului de Miniștri al României.

La începutul lunii martie 1935, dr. Constantin Angelescu a acceptat propunerea de a deveni președintele Academiei de Științe din România, implicându-se cu pasiune și competență în activitatea acesteia. La 11 martie a fost votat *Actul Constitutiv* al Academiei de Științe din România, semnat de 25 de personalități, între care - alături de C. Angelescu - s-au aflat Dragomir Hurmuzescu, Nicolae Coculescu, Ștefan Minovici, Constantin Kirîțescu, Ion Borcea, Alexandru Borza, Eugen Bădărău, Christian Musceleanu. Cu acest prilej, dr. Constantin Angelescu a fost ales în funcția de președinte al Academiei de Științe din România (*Actul Constitutiv al Academiei de Științe din România - din Ioan Scurtu și Corneliu Mihail Lungu, op. cit., pp. 26 - 27*).

De asemenea, a fost adoptat *Statutul Academiei de Științe din România* în care se preciza că scopul acesteia era „de a contribui, încuraja și îndruma creațiunea științifică prin:

- a) comunicări, referate, publicații și expoziții privitoare la chestiuni de știință pură și aplicată;
- b) acordare de premii pentru lucrări de valoare;
- c) subvenționarea cercetărilor din domeniul științific”.

Documentele au fost depuse la Tribunalul Ilfov (a cărui competență se exercita și în municipiul București), care la 29 martie 1935 a admis cererea Academiei de Științe din România și a decis:

„Acordă personalitate juridică acestei asociațiuni.

Dispune ca grefa să aducă la îndeplinire dispozițiunile art. 16 și următoarele din regulamentul legii pentru persoanele juridice”¹. Astfel, **29 martie 1935** a devenit **data înființării legale a Academiei de Științe din România**.

¹ Arhivele Naționale Istorice Centrale (Arh. NIC) , fond Tribunalul Ilfov. Secția I-a, dos. 1 100/1935

Subsequently, on 6 April 1935, the meeting of the founding members appointed the Academy's Steering Committee, with Dr. Constantin Angelescu appointed President of the Academy.

According to the provisions of the Statute, the Academy's activity was conducted by its nine main Departments: 1) Mathematics and Astronomy; 2) Physics; 3) Chemistry; 4) Zoology, Anatomy, Palaeontology and Animal Physiology; 5) Botany and Plant Physiology; 6) Applied Biology; 7) Geology, Mineralogy and Geography; 8) Military Engineering; 9) Science, History and Philosophy, Organization, Education and Awareness. The outcomes of the activities pursued by the Academy were published in two periodicals, *The Journal* and the *Comptes Rendus*.

The *Internal Regulations* of the Romanian Academy of Sciences, adopted on 25 January 1936, had a significant role in the consolidation of the Academy. Article 37 of the said Regulations set out the duties of the Academy's President:

“a) *To preside over the meetings of the Committee, the regular review meetings and the general annual meetings, overseeing discussions and ensuring their respectability and compliance with the agenda.*

b) *To supervise the voting process, disclose the outcome thereof, and report the same.*

c) *To draft the outcomes of the discussions and the resolutions of the Academy.*

d) *To endorse the minutes of the meetings, as well as the letters and diplomas sent to the newly-appointed members.*

e) *To represent the Academy in person or by proxy granted to one of the Vice-Presidents before administrative or law enforcement authorities, state or private institutions, as well as during official ceremonies.”*

The establishment of the Romanian Academy of Sciences was greeted with hostility by the senior figures of the Romanian Academy who, on 5 April 1935, went as far as filing a law suit against the Romanian Academy of Sciences. The latter was accused of misappropriating “*a legal right and moral heritage*” belonging exclusively to the Romanian Academy by using the designation “Academy”, since the Romanian Academy had been also established by “*the most renowned representatives of the Romanian cultural life*”.

Nevertheless, the opinions above were highly subjective. First, several other institutions were legally operating in Romania under the designation “Academy”, including the Academy of Higher Agronomic Education and the Fine Arts Academy. Second, the uncompromising statement by the Romanian Academy regarding “*the most renowned representatives of the Romanian cultural life*” was contradicted by its decision to deny membership to a number of key figures such as Mihai Eminescu, Ion Creangă, I. L. Caragiale, Aurel Vlaicu or Traian Vuia. Third, if the Romanian Academy was so convinced of its absolute superiority, it should

Pe această bază, la 6 aprilie 1935, adunarea membrilor fondatori a ales Comitetul de Conducere a Academiei în frunte cu președintele dr. C. Angelescu.

Potrivit Statutului, activitatea Academiei se desfășura, în principal, la nivelul celor nouă secții: 1) Matematică și Astronomie; 2) Fizică; 3) Chimie; 4) Zoologie, Anatomie, Paleontologie și Fiziologie Animală; 5) Botanică și Fiziologie Vegetală; 6) Biologie Aplicată; 7) Geologie, Mineralogie și Geografie; 8) Geniu Militar; 9) Istoria și Filosofia Științei, Organizare, Învățământ și Popularizare. Rezultatele au fost publicate în două periodice: *Buletin* și *Comptes Rendus*.

Un rol important în consolidarea Academiei de Științe din România l-a avut *Regulamentul* de funcționare a acesteia, adoptat la 25 ianuarie 1936. Articolul 37 stabilea atribuțiile președintelui:

„a) Prezidează ședințele Comitetului, ale ședințelor ordinare de comunicări și ale adunărilor generale, dirijând discuțiile și asigurând demnitatea lor, precum și respectarea ordinei de zi.

b) Supraveghează votările, despoaie scrutinul și proclamă rezultatele lor.

c) Formulează rezultatele discuțiilor și hotărârea Academiei.

d) Subscrie procesele-verbale ale ședințelor, adresele și diplomele membrilor nou aleși.

e) Reprezintă Academia personal, sau prin delegație dată unuia din vicepreședinți, în fața autorităților administrative ori judiciare, a instituțiilor de stat sau particulare, și la solemnități”.

Academia de Științe din România a fost întâmpinată cu ostilitate de conducerea Academiei Române, care nu s-a sfiit ca, la 5 aprilie 1935, să-i intenteze un proces. Era acuzată că, folosind numele de Academie, uzurpa „un drept legal și un patrimoniu moral”, aparținând exclusiv Academiei Române, care cuprindea în rândul ei pe „cei mai de seamă reprezentanți ai vieții culturale românești”.

Aprecierile erau cu totul subiective. În primul rând, în România funcționau legal mai multe instituții cu denumirea de academie - de exemplu, Academiile de Înalte Studii Agronomice, sau Academia de Belle-Arte. În al doilea rând, aprecierea atât de tranșantă că Academia Română cuprindea pe „cei mai de seamă reprezentanți ai vieții culturale românești” era contrazisă de faptul că aceasta nu a primit în rândurile sale personalități emblematice precum Mihai Eminescu, Ion Creangă, I.L. Caragiale, Aurel Vlaicu sau Traian Vuia. În al treilea rând, dacă Academia Română era convinsă de superioritatea sa absolută, nu ar fi trebuit să se teamă de „conurența” Academiei de Științe, care nu urmărea decât să contribuie la încurajarea și îndrumarea forțelor intelectuale existente în țară după Mare Unire din 1918.

Acțiunea este cu atât mai surprinzătoare cu cât între fondatorii Academiei de Științe din România se aflau cinci membri ai Academiei Române: dr. Constantin Angelescu (membru de onoare din 1934), Dragomir Hurmuzescu (membru corespondent

not have feared “competition” from the Romanian Academy of Sciences, whose aim was only to foster and direct the intellectual forces in our country, after the Great Union of 1918.

The approach of the Romanian Academy was even more surprising considering that five of its members were also among the founding members of the Romanian Academy of Sciences: Dr. Constantin Angelescu (honorary member since 1934), Dragomir Hurmuzescu (corresponding member since 1916), Dimitrie Călugăreanu (corresponding member since 1920), Ion Borcea (corresponding member since 1919), and Ștefan Minovici (corresponding member since 1925).

Dr. Constantin Angelescu

Dragomir Hurmuzescu

Dimitrie Călugăreanu

Ion Borcea

Ștefan Minovici

The circumstances were even more awkward, since the Romanian Academy was the beneficiary of a donation made by Dr. C. Angelescu in 1922 in the amount of 100.000 Romanian lei, for the purposes of granting the Grigore C. Angelescu award.

din 1916), Dimitrie Călugăreanu (membru corespondent din 1920), Ion Borcea (membru corespondent din 1919) și Ștefan Minovici (membru corespondent din 1925).

Dr. Constantin Angelescu

Dragomir Hurmuzescu

Dimitrie Călugăreanu

Ion Borcea

Ștefan Minovici

Situația era de-a dreptul jenantă, întrucât Academia Română beneficia de o donație făcută de dr. C. Angelescu în 1922 în sumă de 100.000 lei, pentru premiul „Grigore C. Angelescu”.

A doua zi după intentarea acestui proces a avut loc Adunarea generală extraordinară a Academiei de Științe din România, prezidată de dr. Constantin Angelescu, la care s-a hotărât apărarea în instanță. Procesul a durat până la 19

On the day following the filing of the law suit, the Extraordinary General Meeting of the Romanian Academy of Sciences presided over by Dr. Constantin Angelescu was convened and resolved that the Academy will appear before the Court. The law suit lasted until 19 December 1936, when the Court dismissed the application of the Romanian Academy "*as unfounded*"¹.

Unable to win in a law suit that took place under the circumstances of a democratic regime, the senior figures of the Romanian Academy resumed their legal actions against the Romanian Academy of Sciences after the establishment of the royal authoritarian regime on 10 February 1938. This time, the Romanian Academy won the case and King Carol II signed the decree-law of 8 July 1938², ruling that: "*The word "Academy" by itself or followed by other words, cannot be used as designation or trade name by any individual or legal entity other than the Romanian Academy*".

In fact, the decree was a reward for the favour granted by the Romanian Academy to the King in "*the Antonescu case*". General Ion Antonescu had been nominated by one of the Romanian Academy Departments to be elected as member of the institution, which angered King Carol II, since, in December 1934, General Ion Antonescu – in his position as substitute of the Chief of Staff – had drafted an extensive report on the condition of the Romanian army, concluding that: "*The mess is so obvious that continuing with it would mean involving myself in a disaster that is waiting to happen if we persist with our current methods. Those who have reduced our troops to their current state are not able to make things right and even prevent others from doing so. This is what our people should know*"³. The report was mainly aimed at King Carol II, who, according to the Constitution, was "*the leader of the armed forces*". Consequently, General Antonescu was removed from his position, a decision which resulted in a major political scandal.

Unable to forget Antonescu's insulting actions, in 1934, King Carol II vehemently opposed his appointment as member of the Romanian Academy. The King drew the attention of the President of the Academy on the fact that his proposal was totally unacceptable. On 24 May 1938, the King noted that: "*In the afternoon, I will have a meeting with [Alexandru] Lapedatu concerning the matter of the candidates for future Academy membership. We have already found a convenient solution: postponing the appointment of active members to the next year*"⁴.

---

¹ Nicolae Peneş, *Dr. C. Angelescu. Povestea unei vieți. (Dr. C. Angelescu. A Life Story)*, Bucharest, Monteoru Publishing House, 1998, pp. 155 -165.

² Monitorul oficial (*Official Gazette*), no. 48 of 8 July 1938

³ Ioan Scurtu and Gheorghe Buzatu, *Istoria românilor în secolul XX (The History of Romanians in the 20th Century)*, Bucharest, Paideia Publishing House, 1999, p. 301

⁴ King Carol II of Romania, *Însemnări zilnice (Daily Notes)*, vol. I. Edition curated by Viorica Moisuc and Nicolae Rauş, Bucharest, Scripta Publishing House, 2001, p. 145

decembrie 1936, când Tribunalul a respins „ca nefondată” cererea Academiei Române¹.

Nereușind să obțină câștig de cauză printr-un proces desfășurat în timpul regimului democratic, conducerea Academiei Române a reînceput demersurile împotriva Academiei de Științe din România după instaurarea regimului de autoritate monarhică la 10 februarie 1938. De această dată a obținut câștig de cauză, iar regele Carol al II-lea a semnat decretul-lege din 8 iulie 1938², prin care s-a stabilit: Cuvântul *Academie*, singur sau urmat de alte cuvinte, nu poate fi întrebuințat drept denumire sau firmă, de nici o persoană fizică sau juridică în afară de Academia Română”.

În fond, decretul era o răsplată pentru serviciul pe care Academia Română îl făcuse regelui cu puțin timp în urmă în „cazul Antonescu”. Generalul Ion Antonescu fusese propus de una dintre secțiile Academiei Române să fie ales membru al acestei instituții, fapt ce l-a iritat pe Carol al II-lea deoarece, în decembrie 1934, acesta - în calitate de locțiitor al șefului Marelui Stat Major - redactase un amplu raport privind situația armatei române, în care conchidea: „Putregaiul este așa de mare încât a mai rămâne în mijlocul lui înseamnă a-mi lega și eu numele de un dezastru care este inevitabil dacă continuăm cu metodele de lucru actuale. Acei care au adus oștirea în halul actual nu pot s-o îndrepte și împiedică și pe alții să o facă. Aceasta trebuie să o știe națiunea”³. Principalul vizat era regele Carol al II-lea care, conform Constituției, era „capul puterii armate”. Ca urmare, generalul Antonescu a fost destituit din funcție, fapt ce a generat un adevărat scandal politic.

Neuitând afrontul ce i-a fost adus în 1934, Carol al II-lea s-a opus categoric ca Antonescu să fie ales membru al Academiei Române. I-a atras atenția președintelui acesteia, Alexandru Lapedatu, că propunerea era inacceptabilă. În ziua de 24 mai 1938, regele nota: „După masă, [primesc] pe [Alexandru] Lapedatu pentru chestiunea candidaturilor la Academie. S-a găsit o soluție convenabilă: amânarea alegerii membrilor activi pe anul viitor”⁴. Propunerea alegerii lui Antonescu nu a mai fost supusă aprobării adunării generale a Academiei, astfel că, drept mulțumire, regele a semnat decretul din 8 iulie 1938.

Dr. C. Angelescu a înțeles că respectivul decret privea Academia de Științe din România și având în vedere regimul politic existent, nu a considerat util nici un demers oficial, ci a propus schimbarea denumirii acesteia în **Institutul de Științe al României**.

---

¹ Nicolae Peneș, *Dr. C. Angelescu. Povestea unei vieți*. București, Editura Monteoru, 1998, pp. 155 -161.

² *Monitorul oficial*, nr. 48 din 8 iulie 1938.

³ Ioan Scurtu și Gheorghe Buzatu, *Istoria românilor în secolul XX*, București, Editura Paideia, 1999, p. 301.

⁴ Carol al II-lea, *Regele României, Însemnări zilnice*, vol. I. Ediție îngrijită de Viorica Moisuc și Nicolae Rauș, București, Editura Scripta, 2001, p. 145

The proposal concerning Antonescu's appointment was no longer submitted for approval by the General Meeting of the Academy, so the King signed the decree of 8 July 1938 as a sign of gratitude.

Dr. Constantin Angelescu was well aware of the fact that the decree was aimed at the Romanian Academy of Sciences and, considering the then-current political regime, he was of the opinion that the name of the Academy should be changed to the **Romanian Institute of Sciences**, since no other official action made any sense. The General Meeting convened on 24 September 1938 approved the change in designation, which was later admitted by the Ilfov County Court on **1 November 1938**.

At the General Meeting of the **Romanian Institute of Sciences**, which took place on 18 December 1938, Dr. Constantin Angelescu stated that: *“The circumstances leading to this change are well known to you [A hint to the coup of 10 February 1938 which had overthrown Romania's democratic regime]. There is no use in reiterating them. However, there is one thing I know, which is that institutions are defined not by their name, but their achievements. We have been only a few years in existence, but we have settled on our own path. And we have a lot of work to do. We work hard and we have no hidden agendas. We have both long-established researches and young newcomers who grow and become genuine researchers in their own right. We, the Romanian Institute of Sciences, are fostering scientific research and have published all notable articles in the French language, as evidence of our support for international recognition. The scientific papers published by our members have crossed the national borders and have been received with great satisfaction all over the world. We are not in pursuit of praises, we do not wish for official titles, nor do we declare ourselves the only ones fit for any given field of expertise [a hint to the claims of the Romanian Academy]. There is only one thing that we want: to work for the benefit of Science and our home Country”*¹.

On 6 June 1939, the regular General Meeting of the Romanian Institute (Academy) of Sciences reviewed the institution's activity; during the meeting, Demetru Paulian stated: *“We have continued our work and we were not at all interested in the designation of our institution, given that each one of us is convinced that the outcome of our work is more important than the institution where we work and the name that institution has”*. The meeting also reported on a number of key statistical data: between March 1935 and October 1938, the Institute hosted the presentation of 360 scientific papers, all published in the *Journal*, while their abstracts were published in the *Comptes Rendus*. Between 1 November 1938 and 1 June 1939, the Institute hosted the presentation of 112 scientific papers. As Demetru Paulian - the Secretary of the Romanian Institute of Sciences - noted, the figures approved that the decree of 8 July 1938 had been *“arbitrary and abusive”*.

---

¹ *The opening speech delivered by Prof. Dr. Constantin Angelescu, President of the Romanian Institute of Sciences, published in the Journal, issue no. 4/1939*

Adunarea generală, întrunită în ziua de 24 septembrie 1938, a aprobat această titulatură, care a fost admisă, la **1 noiembrie 1938**, de Tribunalul Ilfov.

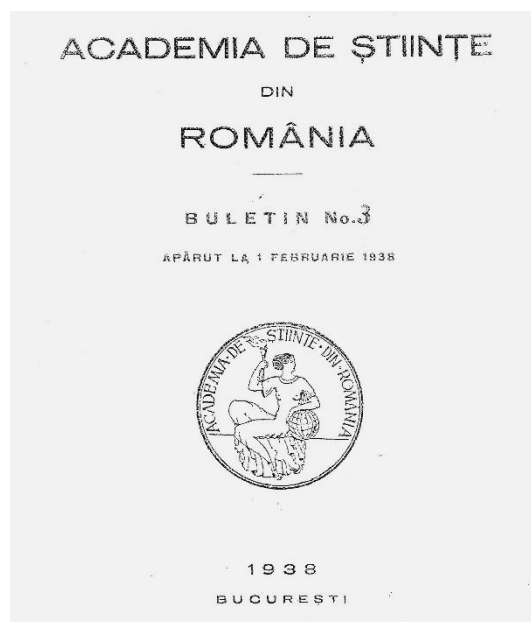
La Adunarea generală a Institutului de Științe, desfășurată în ziua de 18 decembrie 1938, dr. Constantin Angelescu afirma: „Împrejurările care au condus la această schimbare vă sunt cunoscute [Aluzie la lovitura de stat din 10 februarie 1938 prin care a fost abrogat regimul democratic din România]. Este de prisos să le mai repetăm. Știu însă un lucru: că instituțiile nu se definesc prin numele pe care îl poartă, ci prin opera pe care o înfăptuiesc. Nu avem până acum decât câțiva ani de activitate. Totuși, instituția noastră și-a săpat o matcă definitivă. În cuprinsul ei există viață și atmosferă de lucru. Se muncește intens, cu însuflețirea celor mai dezinteresate credințe. Cercetători vechi, cu reputații stabilite, și-au dat aici mâna cu cei tineri, care se formează și se ridică acum sub ochii noștri. Rareori s-au deschis porți mai înțeleghătoare și mai generoase acelor care se consacră cercetărilor științifice ca aici, sub cupola Institutului de Științe. Buletinele pe care le-am publicat până acum, toate în limba franceză, sunt o mărturie evidentă. Ele au trecut hotarele țării și au fost primite, peste tot, cu satisfacții unanime. Nu urmărim glorii, nu ne înconjurăm cu attribute solemne, nu decretăm exclusivismul nici unei competențe [aluzie la pretențiile Academiei Române]. Vrem doar atât: să muncim pentru Știință și pentru Patrie”¹.

Adunarea generală ordinară din 6 iunie 1939 a făcut bilanțul activității Institutului (Academiei) de Științe, prilej cu care Demetru Paulian a declarat: „Am continuat a lucra și pe niciunul dintre noi nu l-a preocupat în cele din urmă denumirea instituției noastre, căci fiecare dintre noi este convins că: a arăta că lucrezi este mai important decât unde lucrezi și cum se cheamă instituțiunea”. Au fost prezentate date statistice semnificative: în intervalul martie 1935 - octombrie 1938 s-au susținut 360 de comunicări științifice, toate fiind publicate în *Buletin*, iar rezumatele în *Comptes Rendus*”. Între 1 noiembrie 1938 - 1 iunie 1939 au fost prezentate 112 comunicări. Secretarul Institutului de Științe din România, Demetru Paulian, aprecia că aceste realizări demonstau că actul din 8 iulie 1938 a fost „arbitrar și samavolnic”.

Următoarea Adunare generală s-a desfășurat în zilele de 29 - 31 mai 1940. În cuvântul său, dr. Constantin Angelescu a apreciat: „Cu toate împrejurările critice ale acestui an, activitatea Institutului de Științe a mers progresând, precum și regularitatea apariției atât a *Buletinului*, cât și a *Comptes Rendus*-urilor. Au fost susținute 119 comunicări, publicate în *Comptes Rendus*, cea mai activă fiind și de această dată Secția de Biologie Aplicată cu 51 de comunicări”. Președintele Institutului de Științe al României a subliniat: „Această activitate probează, pe de o

---

¹ Cuvântul de deschidere a d-lui prof. dr. Constantin Angelescu, președintele Institutului de Științe al României, în *Buletin*, nr. 4/1939

The cover of the Journal of the Romanian Academy of Sciences

The next General Meeting took place between 29 and 31 May 1940. In his speech, Dr. Constantin Angelescu stated as follows: *“In spite of the recent critical events, the activity of the Institute of Sciences has progressed, and both the Journal and the Comptes Rendus continued to be published. We hosted the presentation of 119 scientific papers, all published in the Comptes Rendus, the most active Department being the Applied Biology Department, with 51 scientific papers”*. The President of the Romanian Institute of Sciences highlighted that: *“Our activity proves, on the one hand, how useful our institution really is, and, on the other hand, how insignificant was the impact of the mistreatment we suffered when we were left without our chosen name. This unfair action did not take our courage away, but saddened us and urged us to work even more”*¹.

The General Meeting also hosted a session of scientific discussions on various topics, including speeches delivered by Gheorghe Tașcă, Demetru Paulian, Sabin Mănuilă, Costin C. Kirișescu, Eugen Neculcea, Gen. Ștefan Burileanu, Iosif I. Gabrea, Constantin Narly, and Gheorghe Zotta.

“The critical events” recalled by Dr. C. Angelescu referred to the international context dominated by the Second World War which started on 1 September 1939 as well as to the threats made by the USSR, Hungary, and Bulgaria, who were claiming several Romanian territories.

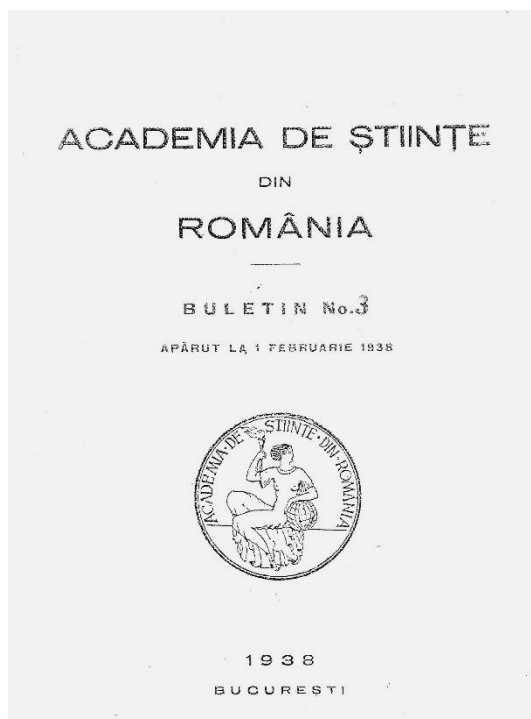
---

¹ The *Journal*, issue no. 7/1940

parte, cât de necesară este instituția noastră, iar pe de altă parte, cât de puțin a influențat-o nedreptatea ce i s-a făcut, răpindu-i numele. Această lovitură nedreaptă nu ne-a descurajat, ci numai ne-a mâhnit și ne-a îndemnat la muncă”¹.

În cadrul Adunării generale a avut loc o sesiune de conferințe științifice pe diverse teme, susținute de Gheorghe Tașcă, Demetru Paulian, Sabin Mănuilă, Costin C. Kirițescu, Eugen Neculcea, gen. Ștefan Burileanu, Iosif I. Gabrea, Constantin Narly și Gheorghe Zotta.

„Împrejurările critice” evocate de dr. C. Angelescu se refereau la contextul internațional dominat de desfășurarea celui de-al Doilea Război Mondial, izbucnit la 1 septembrie 1939, și mai ales la amenințările URSS, Ungariei și Bulgariei, care pretindeau teritoriile românești.

Peste mai puțin de o lună de la desfășurarea Adunării generale, Uniunea Sovietică a adresat României notele ultimative din 26 și 28 iunie 1940, în urma cărora a ocupat Basarabia și nordul Bucovinei. La 30 august 1940, prin dictatul de la Viena, Italia și Germania au impus României să cedeze Ungariei nord-estul Transilvaniei. Ca urmare a solicitării lui Hitler din 17 iulie 1940, adresată lui Carol al II-lea, sudul Dobrogei a fost ocupat de Bulgaria (actele oficiale au fost semnate la 7 septembrie 1940).

---

¹ *Buletin*, nr. 7/1940

Less than a month from the institution's General Meeting, the Soviet Union gave Romania the ultimatums of 26 and 28 June 1940, followed by the occupation of Bessarabia and North Bucovina. On 30 August 1940, through the Second Vienna Award, Italy and Germany forced Romania to surrender North-East Transylvania to Hungary. Following Hitler's request submitted to King Carol II, on 17 July 1940, South Dobrudja was occupied by Bulgaria (the official papers being signed on 7 September 1940).

On 6 September 1940, a huge uprising forced King Carol II to give up his throne in favour of his son, Michael. General Ion Antonescu, the Chairman of the Council of Ministers, came to power and was authorised to rule the Romanian State¹.

General Antonescu decided to dissolve all the institutions established by King Carol II, including *Straja Țării* (the Sentinel of the Motherland), the Crown Council, tradesman and craftsman guilds, etc. The royal decree of 8 July 1938 was also annulled.

On **6 November 1940**, General Ion Antonescu, the ruler of the Romanian state and the Chairman of the Council of Ministers, together with the then Minister of Justice, Mihai A. Antonescu signed "*The Decree-law regarding the Romanian Academy of Sciences, stating that:*

<<The Romanian Institute of Sciences, a legal entity having its headquarters in Bucharest, will return to its former name, the <<Romanian Academy of Sciences>>>>" (our emphasis - IS).

During the General Meeting of the Academy of Sciences, which took place between 1 and 2 June 1941, Dr. Constantin Angelescu presented the activity of the institution and described it as "*consistent*". The President of the Academy referred to the recent issues of the *Journal* and emphasised the high quality of the scientific papers, whose abstracts had been published in the *Comptes Rendus* in French, German, English, and Italian. Dr. Angelescu also highlighted the activity of the Physics and Geology and Geography Departments, which had previously organized a scientific session dedicated to the research conducted on the subject of the 10 November 1940 earthquake. The earthquake that seriously affected Romania had been reviewed from a geological, physical, geographical, tectonic, and historical point of view, while the abstract of the proceedings had been published in the *Comptes Rendus*, to inform the scientific community in Europe and other regions of the world of the outcome of the research conducted by their Romanian peers.

The General Meeting paid homage to the recently departed Romanian scientists: Christian Musceleanu – physicist, founding member of the Romanian

---

¹ Ioan Scurtu (coordinator), *Documente privind istoria României între anii 1918 – 1940* (*Documents on the History of Romania between 1918 and 1940*), Bucharest, Editura Didactică și Pedagogică, 1995, p. 475

Pe fondul unei uriașe revolte populare, regele Carol al II-lea a fost nevoit, la 6 septembrie 1940, să părăsească tronul în favoarea fiului său Mihai. Puterea a fost preluată de generalul Ion Antonescu, președintele Consiliului de Miniștri însărcinat cu depline puteri pentru conducerea statului român¹.

Generalul Antonescu a decis desființarea instituțiilor create de Carol al II-lea - Straja Țării, Consiliul de Coroană, breslele de lucrători și meseriași etc. În acest cadru se înscrie și anularea decretului regal din 8 iulie 1938.

La **6 noiembrie 1940**, conducătorul statului și președintele Consiliului de Miniștri, general Ion Antonescu, împreună cu ministrul justiției, Mihai A. Antonescu au semnat Decretul lege privitor la Academia de Științe din România, care prevedea: „Institutul de Științe din România, persoană juridică, cu sediul în București, **reia denumirea de Academia de Științe din România**„, (subl. ns. – I.S.).

La Adunarea generală a Academiei de Științe, desfășurată în zilele de 1 - 2 iunie 1941, dr. Constantin Angelescu a prezentat activitatea acestei instituții, apreciind-o ca fiind „consistentă”. Președintele a evidențiat numerele recente ale *Buletinului* și a insistat asupra valorii comunicărilor a căror rezumate, în limbile franceză, germană, engleză și italiană, au fost publicate în *Comptes Rendus*. A evidențiat secțiile de Fizică și de Geologie-Geografie, care au organizat în comun o sesiune științifică specială consacrată cercetărilor privind cutremurul de pământ din 10 noiembrie 1940. Acest fenomen, care a afectat grav România, a fost analizat din punct de vedere geologic, fizic, geografic, tectonic și istoric, rezumatul comunicărilor fiind publicate în *Comptes Rendus*, astfel că lumea științifică europeană și nu numai, a luat cunoștință despre rezultatelor obținute de savanții români în acest domeniu.

Adunarea generală a adus un omagiu unor personalități recent decedate: Christian Musceleanu - fizician, membru fondator al Academiei de Științe din România, Virgil Madgearu - remarcabil economist, și Nicolae Iorga - istoric și patriot român, ambii asasinați de legionari la 27 noiembrie 1940.

Această Adunare generală a hotărât cea mai amplă promovare și alegere de noi membri din întreaga istorie a Academiei de Științe din România. Au fost votate 11 promovări de la membru corespondent la membru titular; 5 - alegeri directe ca membri titulari; 20 - de membri corespondenți, 14 - membri de onoare, dintre care 4 din țară și 10 din străinătate (Viena, Veneția, Leipzig, Berlin, Baltimore, Paris, Liège, Iena).

Peste mai puțin de trei săptămâni de la această Adunare generală, România a intrat, la 22 iunie 1941, în cel de-a Doilea Război Mondial, alături de Germania,

---

¹ Ioan Scurtu (coordonator), *Documente privind istoria României între anii 1918 - 1940*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1995, p. 475

Academy of Sciences, Virgil Madgearu – prominent economist, and N. Iorga – historian and patriot, both assassinated by the legionaries on 27 November 1940.

The General Meeting also ruled on the most extensive appointment and election of new members in the history of the Romanian Academy of Sciences. The General Meeting voted for the promotion of 11 corresponding members to the position of full members, the direct appointment of 5 full members, the appointment of 20 corresponding members, and the appointment of 14 honorary members, 4 from Romania and 10 from abroad (Vienna, Venice, Leipzig, Berlin, Baltimore, Paris, Liège, and Jena).

On 22 June 1941, less than three weeks from the General Meeting, Romania entered the Second World War, fighting on Germany's side for the liberation of Bessarabia and North Bucovina from the domination of the Red Army, started after the ultimatums of 1940.

Nevertheless, the Academy of Sciences continued its activities. Thus, from 16 October 1941 to 1 June 1942, the Academy hosted a series of conferences entitled "The Issues of War and Science", focusing on a wide array of current topics.

On 19 January 1943, the Romanian Academy of Sciences marked 30 years from the passing of Spiru C. Haret. On that occasion, Dr. Constantin Angelescu highlighted the great scientific contribution of Spiru C. Haret, as well as his achievements as Minister of Public Instruction, insisting on the fact that Spiru C. Haret encouraged rural education and developed the concept of extra-curricular training for priests and primary school teachers, by organising courses for adults, popular banks, village cooperatives, etc., thus contributing to the improvement of the financial, moral, and cultural status of the Romanian population.

In fact, Dr. Constantin Angelescu was the most suitable person to praise the achievements of Spiru C. Haret, as he was his rightful successor. Spiru C. Haret laid the foundations of Romanian modern education at the end of the 19th century and the beginning of the 20th century, while Dr. Constantin Angelescu organised and developed the Romanian education system after the Great Union of 1918.

His long-time associate, Constantin Kirițescu, would describe him as follows: *"Active, passionate, and quick tempered, Angelescu has identified himself with his new field of expertise, which he nurtured with the eagerness of a novice and the intensity of an apostle. Starting from the idea that school is the first and foremost means of educating the population, a democrat and most of all a patriot at heart, he dedicated all his work and passion to education and culture, going as far as becoming fanatical and over-appreciative of them. His motto became: As much education as possible! The best education possible! The Most Romanian education possible! He convinced himself that education not only improves human condition, but also helps the masses to live a more dignified existence, supports economic and moral development, and strengthens the ethnical foundation of the Romanian state - all classic slogans embraced by educators - while at the same time, education should*

pentru eliberare a Basarabiei și nordului Bucovinei, ocupate de Armata Roșie în urma notelor ultimative sovietice din 1940.

Chiar în aceste condiții, Academia de Științe și-a continuat activitatea. Între 16 octombrie 1941 și 1 iunie 1942 s-a desfășurat un ciclu de conferințe sub genericul „Problemele războiului și știința”, în cadrul căruia s-a abordat o tematică foarte largă și de o stringentă actualitate.

La 19 ianuarie 1943, Academia de Științe a comemorat împlinirea a 30 de ani de la moartea lui Spiru C. Haret. Cu acest prilej, dr. Constantin Angelescu a subliniat contribuțiile științifice ale lui Spiru C. Haret, precum și activitatea sa în calitate de ministru al instrucțiunii publice, insistând asupra faptului că a fost un mare constructor de școli în mediul rural, a elaborat conceptul de activitate extrașcolară a preoților și învățătorilor – prin înființarea unor cursuri pentru adulți, bănci populare, cooperative sătești etc – contribuind astfel la ameliorarea stării materiale, morale și culturale a poporului român.

În fond, dr. Constantin Angelescu era cel mai îndreptățit să evoce personalitatea lui Spiru C. Haret, în calitate de continuator al acestuia. Dacă Spiru C. Haret a pus bazele învățământului modern românesc la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul celui de-al XX-lea, dr. Constantin Angelescu și legat numele de organizarea și dezvoltarea învățământului după Marea Unire din 1918.

Un statornic colaborator al său, Constantin Kirișescu, avea să-l descrie astfel: „Temperament dinamic, pasionat, ușor inflamabil, Angelescu s-a identificat cu noul său câmp de activitate, pe care s-a apucat să-l cultive cu ardoarea neofitului și cu feroarea apostolului. Plecând de la dogma că școala este cea dintâi și cea mai puternică pârgie de ridicare a poporului, democrat și mai ales patriot prin structura sa sufletească, el a închinat școlii și culturii toată puterea lui de muncă, toată pasiunea sufletului, mergând până la fanatism și supraprețuire. *Școală, cât mai multă! Școală, cât mai bună! Școală, cât mai românească!* era deviza pe care o adoptase. Pe calea autosugestiei, el ajunsese la convingerea că prin învățatură se înlesnește nu numai îmbunătățirea condiției umane, se ridică la o viață mai demnă păturile largi ale poporului, se ajută consolidarea economică și înălțarea morală, se întărește baza etnică națională a statului român - sloganuri clasice ale pedagogilor, dar - notă specială - în scurt, școala trebuie să aibă prioritate față de toate celelalte câmpuri de activitate”¹.

Din inițiativa dr. Constantin Angelescu s-a realizat un amplu program de construire a unor localuri de școli moderne și funcționale. În timpul ministeriatelor sale au fost construite peste 12.000 de școli, atât în mediul urban, cât și la sate.

---

¹ Constantin Kirișescu, *Portrete*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1985, p. 332

become a priority to the detriment of all the other fields of activity”¹.

Dr. Constantin Angelescu was the initiator of an extensive program aimed at building modern and functional schools. More than 12,000 urban and rural schools were built during his time in office as Minister.

Schools built during Dr. Angelescu’s time in office as Minister: Mihai Viteazul National College in Bucharest; Dr. Constantin Angelescu Secondary School no. 11 in Buzău (source - the Internet)

One of Dr. Angelescu’s most remarkable achievements as Minister was the decision to place in each commune in Romania monuments in praise of the heroes who had fallen in the battles for Independence during the Second Balkan War and the War for the Unification of the Romanian Nation. Dr. Angelescu requested that all festivities – Heroes’ Day, the end of the school year, etc. – should take place at those monuments, which were looked after by local primary and secondary school

---

¹ Constantin Kirişescu, *Portrete (Portraits)*, Bucharest, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1985, p. 332

Colegiul Național Mihai Viteazul din București

Școala Gimnazială nr. 11 Dr. Constantin Angelescu din Buzău

Una dintre cele mai semnificative acțiuni ale ministrului Angelescu a fost amplasarea, în toate comunele din România, a unor monumente pentru cinstirea eroilor căzuți în luptele pentru Independență, în cel de-al Doilea Război Balcanic și în Războiul pentru Întregirea Neamului. El a cerut ca toate festivitățile - de Ziua Eroilor, de încheiere a anului școlar etc. - să se desfășoare la aceste monumente, aflate în îngrijirea învățătorilor, profesorilor și elevilor din localitatea respectivă. Aceasta a devenit o tradiție, respectată de succesorii săi și de autoritățile locale.

teachers and students. This request became a tradition for their successors as well as for local authorities.

The scientific session referred to above also hosted the presentation of scientific papers by Dimitrie Pompeiu, Victor Vâlcovici, Gheorghe Tașcă, and Constantin Kirițescu. All the scientific papers were included in the volume *Comemorarea lui Spiru C. Haret (The Commemoration of Spiru C. Haret)*, published by the Romanian Academy of Sciences.

The General Meeting of 5 June 1943 decided on some amendments to the Statute of the Romanian Academy of Sciences. Thus, art. 2 of the Statute would read as follows:

“The objective of the Romanian Academy of Sciences is to foster and direct scientific achievements by:

Connecting researchers working in various theoretical and applied sciences with the aim of disseminating the outcomes of their research, by way of papers, publications, exhibitions, etc.

Encouraging research through awards granted for valuable work, in the form of subsidies, etc.

The Academy may act as advisory body for the authorities and as supervisory authority for scientific research institutions”.

The amendments were approved by the Ilfov County Court on 24 November 1943.

A new set of Internal Regulations was adopted by the Romanian Academy of Sciences in December 1943, providing for an increase in the number of Academy Departments to 10, while also establishing practical procedures for the operations thereof. The number of members was set at 120, while the full members who had signed the Memorandum of Association of March 1935 were designated as founding members.

The President of the Academy was to be in charge of one new activity on top of all the already existing ones: *“To carry out all the duties and missions assigned to him on behalf of the Academy, which are not listed above”.*

Around the 25-year celebration of the union of Transylvania with Romania, the Romanian Academy of Sciences published an extensive volume (comprising 588 pages) entitled *Problemele războiului și știința (The Issues of War and Science)*. In the foreword to this volume, Dr. Constantin Angelescu emphasised the usefulness of research in the context of Romania’s participation in the war for the liberation of Bessarabia and North Bucovina: *“The Romanian Academy of Sciences recognises that it cannot turn a blind eye on the turmoil and sacrifices of our country and people for the purposes of defending and establishing national unity. At the initiative of our Vice-President, Mr. Constantin Kirițescu, we have organised a series of 30 conferences dedicated to the examination of war issues in terms of the contribution that Romanian science can have for the benefit of those who*

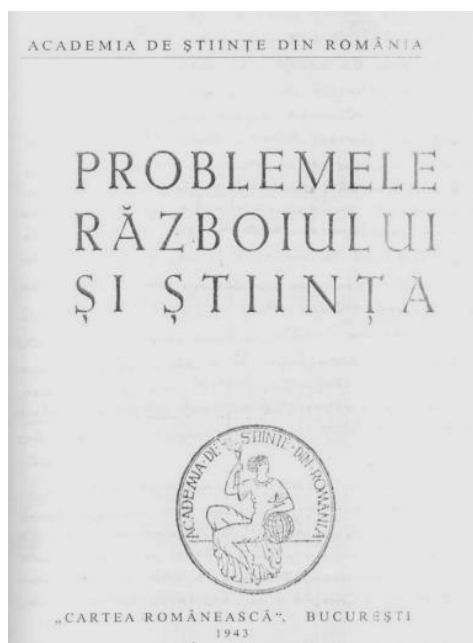
Monument al Eroilor din comuna Dobreni (jud. Neamț)

Monument al Eroilor din comuna Provița de Sus (jud. Prahova)

organise and lead the Romanian people and their spirit in their attempt at establishing the lawful borders of our country by unification. The research papers are published in this volume, which is dedicated by the Romanian Academy of Sciences particularly to the leading military authorities, in the hope that the research focused on war techniques and military operations will be able to make useful suggestions for further consideration”.

The volume included studies prepared by Constantin Kirițescu, Dimitrie Leonida, Agricola Cardaș, Victor Gomoiu, Ion Popescu-Voitești, Gheorghe N. Leon, Ion Grințescu, Eugen Bădărău, and Gen. Ștefan Burileanu. The scientific papers focused on the new technologies used “*in the current war*”, the role of the chemical industry for national defence, the matters which chemistry had to solve in the context of *modern aviation, the matter of methane gas in the field of national defence, public finance “in the current war”, the matter of food in times of war, the organisation and nationalisation of science, raw materials in Romania, the chemical and pharmaceutical industry, the matter of energy, the organisation and planning of villages, the war economy and peace economics, etc.*

The year 1944 started under the worst circumstances for Romania. The defeats suffered on the war front, the increasingly large number of deaths and injuries, and the occupation of Bessarabia, Bucovina, and North Moldavia by the Red Army in March 1944 seriously affected millions of Romanians. The English and American air forces were dropping bombs to terrorize the population with their

La sesiunea științifică menționată au mai prezentat comunicări Dimitrie Pompeiu, Victor Vâlcovici, Gheorghe Tașcă și Constantin Kirișescu. Toate aceste contribuții au fost publicate în volumul *Comemorarea lui Spiru C. Haret*, editat de Academia de Științe din România.

În ziua de 5 iunie 1943 a avut loc Adunarea general anuală, care a hotărât unele modificări ale *Statutului Academiei de Științe din România*. Astfel, la art. 2 din *Statut* se preciza:

„Scopul Academiei de Științe din România este de a încuraja și a îndruma creațiunea științifică prin:

- Punerea în contact a cercetătorilor din diverse specialități științifice pure și aplicate și punerea în circulație a rezultatelor cercetărilor lor, prin comunicări, referate, publicații, expoziții etc.
- Stimularea cercetărilor prin acordarea de premii pentru lucrări de valoare, prin subvențiuni etc.
- Academia va putea fi un organ de consultare pentru autorități și de îndrumare pentru instituțiile de cercetare științifică”.

Tribunalul Ilfov a aprobat aceste modificări la data de 24 noiembrie 1943.

În decembrie 1943 a fost adoptat un nou *Regulament* de funcționare a Academiei de Științe, care prevedea sporirea numărului secțiilor la 10, precum și modalitățile concrete în care acestea își desfășurau activitatea. S-a stabilit ca numărul de membri să fie 120, membrii titulari semnați în Actul constitutiv din martie 1935 fiind membri fondatori.

Atribuțiile președintelui erau cele anterioare, la care se adăuga o prevedere nouă: „Îndeplinește atribuțiile și misiunile ce i se încredințează în numele Academiei și care nu sunt specificate mai sus”.

În preajma împlinirii a 25 de ani de la unirea Transilvaniei cu România, Academia de Științe a publicat un masiv volum (588 de pagini), intitulat *Problemele războiului și știința*. În prefața acestuia, dr. Constantin Angelescu a subliniat utilitatea acestor cercetări în contextul participării României la războiul pentru eliberarea Basarabiei și nordului Bucovinei: „Academia de Științe și-a dat seama că nu poate rămâne indiferentă față de frământările de astăzi și de sacrificiile ce țara și neamul le fac pentru apărarea și înjghebarea unității sale naționale. Din inițiativa vicepreședintelui ei, dl. Constantin Kirișescu, s-a organizat un ciclu de 30 de conferințe, unde problemele războiului au fost examinate din punctul de vedere al aportului pe care știința românească îl poate da acelor care organizează și care conduc sufletul și neamul românesc la stabilirea dreptelor noastre hotare, la întregirea țării. Ele sunt tipărite în volumul de față pe care Academia de Științe în prezintă astăzi în special organelor de comandament militar, cu dorința ca aceste cercetări științifice, în legătură cu tehnica organizării războiului și a operațiunilor militare, să poată da sugestii folositoare acestor organe”.

devastating effects. On 4 April 1944, 313 bombers accompanied by 119 American fighter planes hit their targets in the Bucharest North Station area, resulting in 2,942 deaths and 2,416 people injured, most of them refugees from the regions occupied by the Soviets, particularly women, children, and elderly people who were going to be sent to various places in Banat and Transylvania.

The danger of Romania becoming a war theatre seemed very real. Under the circumstances, more than 60 intellectuals, including members of the Romanian Academy of Sciences such as Dr. Constantin Angelescu, Daniel Danielopolu, Dumitru Bagdasar, Gheorghe Vrânceanu, Alexandru Myller, Ștefan Vencov, Constantin Motaș, Ion Zamfirescu, Alexandru Ghika, and Radu Cernătescu signed in April 1944 a memorandum for the attention of Marshall Ion Antonescu, asking that: “*Our war with Russia, Great Britain, and the United States should end immediately*”. The talks concerning a ceasefire agreement between the United Nations and Romania yielded no results, and on 20 August, the Soviets launched a powerful offensive and penetrated the Romanian-German front in Moldavia. The coup of 23 August 1944 meant that Romania ended the alliance with Germany and joined the United Nations.

Documents revealed that Churchill and Roosevelt had accepted Stalin’s request that the USSR should be surrounded only by governments that were not hostile to the Soviet Union. Thus, Romania ended under Soviet occupation, as sanctioned by the Armistice Convention of 12 September 1944.

According to the Convention, all the organisations established in Romania, including the Romanian Academy of Sciences, had to prove they were not hostile to the United Nations. Consequently, on 30 October 1944, the Academy provided the Prefecture of the Bucharest Police with the all documents requested: the Statute, the Activity Plan, the Memorandum of Association, the Head Office address, and the List of all Steering Committee members. The investigations conducted by the Police Security Department concluded that the Romanian Academy of Sciences “was not involved and is currently not involved in politics”¹.

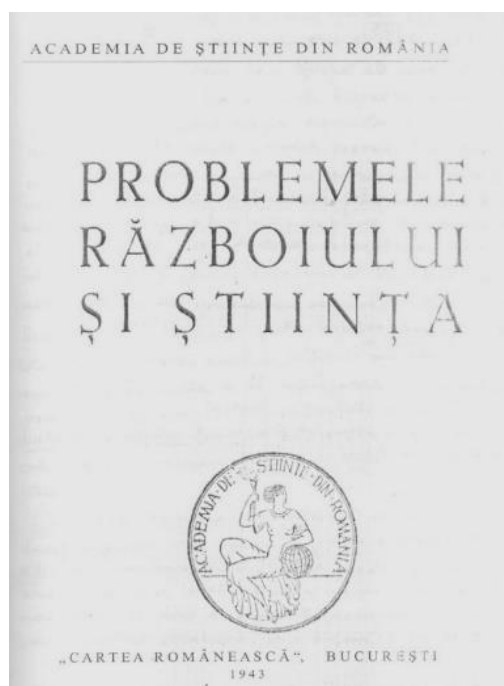
Despite the increasingly more difficult circumstances, the Romanian Academy of Sciences managed to continue its activity. The General Meeting of June 1945 noted that, after 23 August 1944, the Academy held 42 administrative meetings and 46 scientific meetings where approximately 100 scientific papers had been delivered. The *Journal* of the Academy and a new volume of *Comptes Rendus* were also published, the latter comprising 392 pages.

The number of active Academy members dwindled as a result of the repressive measures taken by the Romanian government, at the request of the Soviet occupier. Some of the members were arrested and other avoided public meetings to prevent the same from happening to them.

---

¹ National Archives. Bucharest Municipality, Police Prefecture fonds, file 24/1944

Între autorii studiilor din această carte s-au aflat Constantin Kirițescu, Dimitrie Leonida, Agricola Cardaș, Victor Gomoiu, Ion Popescu-Voitești, Gheorghe N. Leon, Ion Grințescu, Eugen Bădărău, gen. Ștefan Burileanu. Comunicările s-au referit la noutăți tehnice „în actualul război”, rolul industriei chimice în apărarea națională, probleme puse chimiei de către aviația modernă, gazul metan în legătură cu apărarea națională, finanțele publice „în actualul război”, problema alimentației în timp de război, organizarea și naționalizarea științei, materiile prime din România și industria chimico-farmaceutică, problema energiei, organizarea și sistematizarea satelor, economia războiului și a păcii etc.

Coperta volumului *Problemele războiului și știința* (op. cit., p. 174)

Anul 1944 a început sub cele mai negre auspicii pentru România. Înfrângerile suferite pe front, numărul tot mai mare de morți și răniți, ocuparea de către armata sovietică a Basarabiei, Bucovinei și nordului Moldovei în martie 1944 au afectat grav milioane de români. Avioanele engleze și americane executau bombardamente menite să terorizeze populația prin efectul lor devastator. La 4 aprilie 1944, 313 bombardiere, escortate de 119 avioane de vânătoare americane, au lovit zona Gării de Nord din București, înregistrându-se 2.942 morți și 2.416 răniți, mulți dintre aceștia fiind refugiați din zonele ocupate de sovietici - femei, copii, bătrâni - care urmau să fie repartizați în diverse localități din Banat și Transilvania.

Subsequently, the Extraordinary General Meeting of the Romanian Academy of Sciences held on 15 December 1946, decided to enforce a number of amendments to the Academy Statute: the appointment of new members was to be decided “*with a majority of votes cast by all the attending members*” (previous wording “*a majority of votes determined against the total number of full Academy members*”); while some Academy Departments were to be renamed. The amended Statute and the minutes of the General Meeting, signed by Dr. Constantin Angelescu, as President, and Constantin Kirițescu, as Secretary, were submitted to the Ilfov County Court. On 19 March 1947, the Court validated the new Academy Statute.

The Peace Treaty signed on 10 February 1947 stated that Romania had to significantly reduce the number of people in the military and close down its defence industry entirely. As a result, on 9 April 1947, the Council of Ministers decided to close down the Military Engineering Department of the Academy of Sciences, “*on account of the superior interest of the state*”.

On 23 September 1947, in Szklarska Poręba (Poland), a secret meeting of the leaders of the communist and labour parties in the countries occupied by the Soviets decided to enhance the fight against the bourgeoisie, in order to completely eliminate it from the political life and set the scene for the establishment of socialism. In Romania, the Sovietisation process and the establishment of the Stalinist regime picked up speed. One of the targets was Dr. Constantin Angelescu, a National Liberal Party leader, who had been elected deputy on the lists of the party following the parliamentary elections of November 1946.

To avoid hampering the activity of the Academy of Sciences, Dr. Constantin Angelescu decided to give up his position as President of the Academy. The General Meeting of 16 November 1947 acknowledged his decision and appointed Dimitrie Pompeiu, a mathematician, as the new President of the Academy. That day marked the end of the 12 years spent by Dr. Constantin Angelescu as President of the Romanian Academy of Sciences. The value of his activity was proved by the achievements of the Academy in that period. After his resignation, the Academy of Sciences managed to survive for a few more months, only to become part of the Academy of the Romanian People’s Republic on 9 June 1948.

Deemed a bourgeois and a reactionary, an enemy of the popular and democratic regime, Dr. Constantin Angelescu became the target of the Stalinist regime established in Romania¹. His house and his personal property were confiscated, and he was left without any means of support. Old and sick, he was taken in by the *Saint Vicent de Paul* French Hospital in Bucharest, where he was

---

¹ Constantin I. Stan and Viorel Frîncu, *Dr. Constantin Angelescu, omul politic, diplomatul și ctitorul de școli românești (1869 - 1948) (Dr. Constantin Angelescu, the politician, the diplomat, and the founder of Romanian education) (1869 – 1948)*, Buzău, Teocora Publishing House, 2009, pp. 192 - 194

Pericolul transformării României în teatru de război părea iminent. În aceste condiții, peste 60 de intelectuali, între care și membri ai Academiei de Științe – dr. Constantin Angelescu, Daniel Danielopolu, Dumitru Bagdasar, Gheorghe Vrânceanu, Alexandru Myller, Ștefan Vencov, Constantin Motaș, Ion Zamfirescu, Alexandru Ghika, Radu Cernătescu - au semnat, în aprilie 1944, un memoriu adresat mareșalului Antonescu prin care cereau: „Războiului nostru cu Rusia, Marea Britanie și Statele Unite trebuie să-i punem de îndată sfârșit”.

Negocierile privind încheierea armistițiului între Coaliția Națiunilor Unite și România nu au dus la nici un rezultat, iar la 20 august sovieticii au declanșat o puternică ofensivă, rupând frontul româno-german din Moldova. Prin lovitura de stat din 23 august 1944, România a rupt alianța cu Germania și s-a alăturat coaliției Națiunilor Unite.

Documentele au scos la iveală faptul că Churchill și Roosevelt acceptaseră cererea lui Stalin ca la granița URSS să nu mai existe guverne ostile Uniunii Sovietice. Ca urmare, România a intrat sub ocupația sovietică, fapt consfințit prin Convenția de armistițiu din 12 septembrie 1944.

Potrivit acesteia, toate organizațiile existente în România - inclusiv Academia de Științe - erau datoare să dovedească faptul că nu au desfășurat activități ostile Națiunilor Unite. Conformându-se acestei dispoziții, Academia de Științe a transmis Prefecturii Poliției Capitalei, la 30 octombrie 1944, documentele solicitate: Statutul, Programul de activitate, Actul de înființare, Adresa sediului, Lista cu membrii conducerii. După cercetările desfășurate de Serviciul Poliției de Siguranță s-a conchis că Academia de Științe „nu a făcut și nu face politică”¹.

Într-un climat politic tot mai dificil, Academia de Științe din România și-a continuat activitatea. Adunarea generală din iunie 1945 consemna faptul că, după 23 august 1944, au avut loc 42 de ședințe cu caracter administrativ și 46 cu tematică științifică, la care au fost prezentate circa 100 de comunicări. Au fost editate *Buletinul* Academiei de Științe și un nou volum din *Comptes Rendus*, acesta însumând 392 de pagini.

Numărul membrilor activi ai Academiei de Științe s-a diminuat ca urmare a măsurilor represive luate de guvernul României la solicitarea ocupantului sovietic. Unii membri au fost arestați, iar alții evitau să participe la activități publice pentru a nu împărtăși aceeași soartă.

Ca urmare, Adunarea generală extraordinară a Academiei de Științe, desfășurată în ziua de 15 decembrie 1946, a decis unele modificări ale Statutului: primirea de noi membri se hotăra „cu majoritate de voturi din numărul total al celor prezenți” (vechea formulare era „cu majoritate de voturi din numărul total al membrilor titulari ai Academiei”); erau redenumite unele secții. Statutul modificat și procesul-verbal al Adunării generale semnat de dr. Constantin Angelescu –

---

¹ Arhivele Naționale. Municipiul București fond Prefectura Poliției Capitalei, dos. 24/1944

taken care of until the last moments of his life (14 September 1948)¹. The greatest supporter of school and education had neglected his own needs and was left with no final resting place. His remains were taken to the Bellu Cemetery and buried in the family tomb of a charitable acquaintance.

After a very long period of silence, in the 1960's, Dr. Angelescu's name resurfaced in connection with the development of the Romanian education system, and then, with regard to his contribution to the union of Transylvania with Romania. His political activity started to be mentioned again only after 1989.

Ever since its establishment by law in 2007, the Academy of Romanian Scientists (A.R.S.) – the institution which continued the activity of the Romanian Academy of Sciences – recognised Dr. Constantin Angelescu's position as founder of the institution. Dr. Angelescu is the main figure among the portraits of the presidents of the Academy of Romanian Scientists, and his bust has pride of place in the central building of the Academy.

Dr. Angelescu's bust at the headquarters of the Academy of Romanian Scientists

The *Dr. Constantin Angelescu Medal of Honour* and *Diploma of Honour* are now conferred upon prominent figures of national and international science.

---

¹ *Universul*, 17 September 1948

președinte și Constantin Kirîțescu - secretar au fost depuse la Tribunalul Ilfov. În ziua de 19 martie 1947, acesta a validat noua formă a Statutului.

Prin tratatul de pace semnat la 10 februarie 1947, România era obligată să-și reducă drastic numărul militarilor și să desființeze industria de apărare. Ca urmare, prin jurnalul Consiliului de Miniștri din 9 aprilie 1947, „pentru interese superioare de stat”, s-a decis desființarea secției Geniu Militar din cadrul Academiei de Științe.

La 23 septembrie 1947, s-a desfășurat la Szklarska Poreba (Polonia) consfătuirea secretă a liderilor partidelor comuniste și muncitorești din țările ocupate de sovietici, la care s-a hotărât amplificarea luptei împotriva burgheziei și eliminarea ei din viața politică, în vederea trecerii la construirea socialismului. În România procesul de sovietizare și impunerea modelului stalinist s-au accelerat. Vizat era și dr. Constantin Angelescu, fruntaș al Partidului Național-Liberal, ales deputat pe listele acestui partid în urma alegerilor parlamentare din noiembrie 1946.

Pentru a nu stânjeni activitatea Academiei de Științe, dr. Constantin Angelescu a hotărât să renunțe la calitatea de președinte al acesteia. Adunarea generală din 16 noiembrie 1947 a luat act de decizia sa și a ales în funcția de președinte pe matematicianul Dimitrie Pompeiu. În acea zi s-a încheiat activitatea desfășurată timp de 12 ani de dr. Constantin Angelescu în fruntea Academiei de Științe din România. O activitate materializată în realizările obținute de această instituție. După demisia sa, Academia de Științe a mai supraviețuit câteva luni, fiind integrată, prin decretul din 9 iunie 1948, în Academia Republicii Populare Române.

Considerat burghez și reacționar, dușman al regimului democrat-popular, dr. Constantin Angelescu a devenit ținta regimului stalinist din România¹. I s-a confiscat casa și bunurile, rămânând fără nicio sursă de existență. Bătrân și bolnav, a fost acceptat de conducerea spitalului francez „Saint Vicent de Paul” din București, unde a fost îngrijit până în ultima clipă a vieții (14 septembrie 1948)². Marele constructor de școli s-a neglijat pe sine, astfel că nu a avut un loc pentru odihna veșnică. Rămășițele sale pământești au fost duse la cimitirul Bellu și depuse în cavoul unui amic binevoitor.

După o foarte lungă tăcere asupra activității dr. Constantin Angelescu, prin anii ‘60 ai secolului trecut numele său a început să fie evocat în legătură cu dezvoltarea învățământului românesc, apoi privind contribuția sa la unirea Transilvaniei cu România. Abia după 1989 a început să se scrie despre activitatea sa politică.

Încă de la înființarea ei, prin legea din 2007, Academia Oamenilor de Știință din România - continuatoarea Academiei de Științe din România - i-a recunoscut dr. Constantin Angelescu calitatea de ctitor al acestei instituții. Galeria președinților

¹ Constantin I. Stan și Viorel Frîncu, *Dr. Constantin Angelescu, omul politic, diplomatul și ctitorul de școli românești (1869 - 1948)*, Buzău, Editura Teocora, 2009, pp. 192 - 194

² *Universul* din 17 septembrie 1948

Dr. Constantin Angelescu Jubilee Medal – 150 years (A.R.S.)

In July 2019, the Academy of Romanian Scientists organised a scientific conference entitled *Constantin Angelescu, a prestigious figure of Romanian science, education and civilization*, in celebration of 150 years from Dr. Angelescu's birth. The speeches were delivered by Adrian Badea – the President of the Academy of Romanian Scientists, Nicolae Hurduc – the Minister of Science, Constantin Bălăceanu-Stolnici – member of the Academy, Dinu Săraru - writer, and Prof. Dr. Ecaterina Andronescu – former Minister of Education. On the same occasion, Ms. Ioana Angelescu, Dr. Constantin Angelescu's niece, revealed a number of documents from the family archives. In his turn, President Adrian Badea proposed that the Academy of Romanian Scientists should oversee the publication of an anniversary volume dedicated to Dr. Constantin Angelescu¹.

---

¹ The volume published under the title *150 de ani de la naștere. Doctorul Constantin Angelescu. Personalitate de prestigiu a științei, educației și civilizației românești (150 years from Birth. Doctor Constantin Angelescu. A prestigious figure of Romanian science, education and civilization)*, The Academy of Romanian Scientists Publishing House, Bucharest, 2019, 193 p. and includes evocative speeches and articles signed by Academy members Adrian Badea, Constantin Bălăceanu-Stolnici, Radu Ștefan Vergatti, Ioan Scurtu, Corneliu-Mihai Lungu, Petre Țurlea, Ioana Angelescu-Monteoru, Ion I. Solcanu, Dinică Ciobotea, Vasile Sârbu, Octavian Buda, Dan Mischianu, Dan Riga, Ion Bold, Sorin Riga, and Doina Banciu.

Academiei Oamenilor de Știință are în frunte pe dr. Constantin Angelescu, iar bustul său se află la loc de cinste în clădirea centrală a acesteia.

Bustul dr. Constantin Angelescu din sediul central al Academiei Oamenilor de Știință din România (foto AOSR)

Au fost instituite *Diploma și Medalia Jubiliară Prof. Dr. Constantin Angelescu - 150 de ani de la naștere* și purtând numele acestuia, care se conferă personalităților din țară și de peste hotare care s-au remarcat prin contribuțiile lor științifice la nivel național și internațional.

Medalia Jubiliară Dr. Constantin Angelescu - 150 de ani

Picture from the “*Constantin Angelescu, a prestigious figure of Romanian science, education and civilization*” symposium (A.R.S. photo)

In honour of their distinguished predecessor, the members of the Academy of Romanian Scientists are following in his footsteps: “*We are not in pursuit of praises, we do not wish for official titles, nor do we declare ourselves the only ones fit for any given field of expertise. There is only one thing that we want: to work for the benefit of Science and our home Country*”.

În data de 10 iunie 2019, Academia Oamenilor de Știință din România a organizat Conferința Științifică „Constantin Angelescu personalitate de prestigiu a științei, educației și civilizației românești”, cu prilejul împlinirii a 150 de ani de la nașterea sa. Au luat cuvântul Adrian Badea - președintele Academiei Oamenilor de Știință, ministrul cercetării Nicolae Hurduc, academicianul Constantin Bălăceanu-Stolnici, scriitorul Dinu Săraru, prof. univ. dr. Ecaterina Andronescu - fost ministru al educației și învățământului. Cu acest prilej, doamna Ioana Angelescu - nepoata dr. Constantin Angelescu - a prezentat câteva documente din arhiva familiei. La rândul său, președintele Adrian Badea a propus realizarea, sub egida Academiei Oamenilor de Știință din România, a unui volum omagial dedicat dr. Constantin Angelescu.

Imagine de la conferința științifică „Constantin Angelescu - personalitate de prestigiu a științei, educației și civilizației românești”

Membrii Academiei Oamenilor de Știință din România, cinstindu-l pe ilustrul lor înaintaș, îi urmează profesiunea de credință: „Nu urmărim gloriei, nu ne înconjurăm de atribute solemne, nu decretăm exclusivismul niciunei competențe. Vrem doar atât: să muncim pentru Știință și pentru Patrie”.